

18.6.2025

Dnro 36/08.00.01/2022

Puolangan kunta/kunnanhallitus

kunta@puolanka.fi

Maaherrankatu 7

89200 Puolanka

Viite: Lausuntopyyntönnö 21.5.2025

LAUSUNTO PUOLANGAN PIENI-PALJAKAN TUULIVOIMAHANKKEEN OSAYLEISKAAVAN JA KOTILAN OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN KAAVAEHDOTUKSESTA

Puolangan kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Pieni-Paljakan tuulivoimahankkeen ja Kotilan osayleiskaavan muutoksen osayleiskaavaehdotuksesta. Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee enimmillään 9 enintään 300 metriä korkean tuulivoimalan rakentamista Ristijärven ja Puolangan kuntien Pieni-Paljakan alueelle noin 12,5 km päähän Ristijärven keskustaajaman luoteispuolelle ja noin 3 kilometrin päähän Uvan pohjoispuolelle. Tuulivoimaloista 2 sijoittuisi Puolangan kunnan alueelle. Ensisijainen tavoite on liittää tuulivoimapuisto suunnittelualueen länsipuolella kulkevaan Kajave Oy:n Uva-Paljakka voimajohtoon. Lisäksi selvitetään uuden voimajohdon rakentamista joko suunnittelualueen länsi- tai eteläpuolelle.

Osayleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena osayleiskaavana. Osayleiskaavaa voidaan käyttää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueella (tv-alueilla).

Tuulivoimapuistoa koskee myös ympäristövaikutusten arviointimenettely. Kainuun ELY-keskus on YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena antanut perustellun päätelmän Pieni-Paljakan tuulivoimahankkeesta 31.3.2023 (KAI-ELY/791/2021).

Pieni-Paljakan tuulivoimapuiston kaavat laaditaan erillisinä Ristijärven ja Puolangan kunnille kuitenkin siten, että kaavojen kaavaluonnosaineistot ovat yhtenäiset. Kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen kuuleminen toteutetaan erikseen molemmissa kunnissa. Kaavat rajoittuvat toisiinsa, joten suunnittelussa tehdään tiivistä yhteistyötä kuntien kesken ja tavoitteena on, että kaavat voisivat edetä samanaikaisesti molemmissa kunnissa.

Osayleiskaavaehdotus

Pieni-Paljakan tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotus on selkeä ja havainnollinen kokonaisuus. Kainuun liitto toteaa huomioitavaksi osayleiskaavaselostuksessa, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaksi 2035 nimetyssä vaihemaakuntakaavassa on

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-tunnus:

2496992-4

käsitelty seudullisesti merkittävien tuulivoimaloiden alueiden, voimajohtojen maakuntakaavamerkintöjen muutostarpeiden ja pohjavesialueiden lisäksi myös valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 on hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 12.12.2023 (§ 39) osayleiskaavan kaavaselostuksessa mainitun maakuntahallituksen sijaan. Kainuun maakuntahallitus on käsitellyt Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 hyväksymistä 20.11.2023 (§ 196) ja voimaantuloa 12.2.2024 (§ 26). Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan voimaantulosta on kuulutettu 6.3.2024, kaava ei ole vielä lainvoimainen.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 ja tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on osoitettu tuulivoimaloiden alueita (tv). Osayleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksessa esitetystä poiketen maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden suunnittelumääräys koskee maakuntakaavassa osoitettuja tuulivoimaloiden alueita eikä Pieni-Paljakan suunnittelualueita, joka sijaitsee niiden ulkopuolella. Lisäksi Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on tarkennettu ja muutettu aiemmin Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 annettua koko maakuntakaava-alueita koskevia yleisiä tuulivoimarakentamisen suunnittelumääräyksiä osayleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksessa mainitusta poiketen.

Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Pieni-Paljakan suunnittelualueelle suunnitellaan Ristijärvellä ja Puolangalla alle seudullisesti merkittävän tuulivoimaloiden alueen rajan muodostamaa kokonaisuutta. Alueen ympäristössä on suunnitteilla muita tuulivoimaloiden alueita. Pieni-Paljakan ja lähialueen muiden hankkeiden suunnittelussa on tarpeen huomioida maakuntakaavan merkinnät ja määräykset seudullisesti merkittävän tuulivoimahankealuekokonaisuuksien muodostumisesta.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa osayleiskaavaehdotuksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
ympäristöasiantuntija

Kainuun ELY-keskus

kirjaamo.kainuu@elykeskus.fi

PL 115

87101 Kajaani

Viite: KAIELY/514/2023

Lausunto Puolangan Ahvenvaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta

Kainuun ELY-keskus pyytää Kainuun liiton lausuntoa Puolangan Ahvenvaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus). Solarwind Finland Oy suunnittelee Puolangan Ahvenvaaran alueelle 7 voimalan tuulivoimahanketta. Hankealue sijaitsee noin 7 km Puolangan keskustaaajaman eteläpuolella. Itäpuolella noin 4 km päässä kulkee kt78 (Paltamontie). Hankealue on noin 15 km etäisyydellä Utajärven kunnan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnan rajasta. Hankealueen kokonaispinta-ala on n. 1100 hehtaaria. Suunniteltujen voimaloiden yksikköteho on korkeintaan 7,2 MW ja kokonaiskorkeus on enintään 261 metriä.

Sähkönsiirron toteuttamiseksi tarkastellaan kahta vaihtoehtoista reittiä:

- **SVE 1:** Hankealueelta rakennetaan n. 10,2 km mittainen, korkeintaan 110 kV:n maakaapeli Kivarijärven muuntoasemalle, jossa on liityntäpiste Kajave Oyj:n verkkoon.
- **SVE 2:** Hankealueelta rakennetaan n. 10,9 km mittainen, korkeintaan 110 kV:n maakaapeli Kivarijärven muuntoasemalle, jossa on liityntäpiste Kajave Oyj:n verkkoon. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta johdonvarsiliitántään Seitenoikea-Puolanka.

YVA-ohjelmavaiheen jälkeen on hankesuunnitteluun tehty seuraavat muutokset. Kuuden voimalan vaihtoehto VE2 on jätetty pois, koska voimalavaihtoehtojen melu- ja välkevaikutuksissa ei ole niin merkittäviä eroja, että kahta eri voimalavaihtoehtoa olisi järkevää tarkastella erikseen. YVA-ohjelman jälkeen hankesuunnitelmiin on lisätty uusi sähkönsiirtoreittivaihtoehto SVE2. Toinen sähkönsiirtoreitti lisättiin tarkasteluun, sillä Kainuun ELY-keskus esitti lausunnossaan, että

sähkönsiirron osalta olisi myös hyvä tarkastella muita vaihtoehtoja ja niiden ympäristövaikutuksia vaikutusten minimoimiseksi.

Kainuun liitto on antanut lausunnon Ahvenvaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelmasta) 17.9.2024.

Lausunto YVA-selostuksesta

Ympäristövaikutusten arviointiselostus on selkeä ja siinä on huomioitu Kainuun liiton YVA-ohjelmasta antama lausunto riittävästi. Kainuun liitto pyytää tarkistamaan Ahvenvaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostuksessa tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaan.

Kainuun liitto korostaa, että hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset ja esitetään tarvittaessa keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa.

Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoima-aluesuunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä. Tarvittaessa on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
ympäristöasiatuntija

Jakelu Kainuun ELY-keskus, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Puolangan kunta/kaavoitus

kunta@puolanka.fi

Maaherrankatu 7

89200 Puolanka

Viite: lausuntopyyntö 4.6.2025

Lausunto Puolangan Ahvenvaaran tuulivoimahankkeen osayleiskaavaluonnos

Puolangan kunta on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Ahvenvaaran tuulivoimahankkeen osayleiskaavaluonnoksesta.

Solarwind Finland Oy suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Puolangan kunnan alueelle. Hankealue on kooltaan noin 1200 ha sijaiten noin 7 kilometrin etäisyydellä Puolangan keskustaaajamasta kaakkoon. Hankkeen edellyttämän kaavan valmisteluvaiheessa vaikutuksia arvioidaan seitsemälle enintään 261 metriä korkealle voimalalle. Hankkeen sähkönsiirto suunnitellaan maakaapelein kanta- tai paikallisverkkoyhtiön liityntäpisteelle. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti sijaitsee kokonaan Puolangan kunnan alueella. Tuulivoimahankkeen kaavoitus ja YVA-menettely toteutetaan erillisinä, mutta samanaikaisina prosesseina.

Lausunto osayleiskaavaluonnoksesta

Osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostus on selkeä ja siinä on huomioitu Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat ja niiden merkinnät ja määräykset pääasiassa riittävästi. Kainuun liitto pyytää huomioimaan Ahvenvaaran osayleiskaava-aineistossa (kaavaselostus ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma) myös koko maakuntakaava-aluetta koskevat energiansiirron yleismääräykset ja tarkistamaan tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaan.

Ahvenvaaran suunnittelualue sijaitsee Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 ja tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitettujen voimassa olevien tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolella. Kainuussa maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle

voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Kunta tai kaupunki voi siten tutkia omalla kaavoituksella paikallista tuulivoimaloiden aluetta muut maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset huomioiden. Ahvenvaaran tuulivoimaosayleiskaavassa arvioidaan seitsemän voimalan hanketta, mikä ei ylitä maakuntakaavan seudullisuuden rajaa.

Kaavaselostuksessa on arvioitu vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön. Vaikutusten arvioinnin perusteella hankkeella arvioidaan olevan vähäisen kielteisiä yhteisvaikutuksia Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetun Hirvivaara-Murtiovaaran tuulivoimaloiden alueen kanssa maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen sekä kaavoitukseen kohdistuvien maisemavaikutusten takia. Kainuun liitto korostaa, että hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset ja esitetään tarvittaessa keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on erityisesti huomioitava vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön. Myös vaikutukset radiojärjestelmiin ja säätutkahavaintojen ennustettavuuteen on tarpeellista arvioida ja huomioida.

Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoima-aluesuunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa osayleiskaavaluonnoksesta.

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
ympäristöasiatuntija

Jakelu Puolangan kunta kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi
PL 115
87101 Kajaani

Viite: KAIELY/871/2023

**LAUSUNTO RISTIJÄRVEN ISOLEHDON TUULIVOIMAHANKKEEN
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA**

Kainuun ELY-keskus pyytää Kainuun liitolta lausuntoa Ristijärven Isolehdon tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus). ABO Wind suunnittelee Isolehdon alueelle 5 228 hehtaarin tuulivoimapuistoa. Suunniteltu tuulivoima-alue sijoittuu Ristijärven keskustan pohjoispuolelle, Puolangantien ja Hyrynsalmentien väliselle alueelle. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan kahta tuulivoimapuiston toteutusvaihtoehtoa (lyhennettynä VE1 ja VE2 ja niin sanottua nollavaihtoehtoa (VE0) eli että tuulivoimapuistoa ei rakenneta.

- VE0: Hanketta ei toteuteta.
- VE1: Ristijärven Isolehdon alueelle rakennetaan 27 yksikköteholtaan 6–10 MW:n tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 320 metriä. Tuulivoimapuiston yhteisteho on maksimissaan 270 MW.
- VE2: Ristijärven Isolehdon alueelle rakennetaan 23 yksikköteholtaan 6–10 MW:n tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 320 metriä. Tuulivoimapuiston yhteisteho on maksimissaan 230 MW.

Sähkönsiirron osalta arvioidaan seuraavat vaihtoehdot:

- SVE1A: noin 7,0 km pituinen 400 kV voimajohto kulkee tuulivoima-alueen sähköasemalta itään olemassa olevien Fingridin 110 kV ja 220 kV voimajohtojen ja suunnitteilla olevan 400 + 100 kV voimajohdon pohjoispuolella Seitenoikean sähköasemalle.
- SVE1B: noin 9,3 km pituinen 400 kV voimajohto kulkee tuulivoima-alueen vaihtoehtoiselta sähköasemalta itään olemassa olevien Fingridin 110 kV ja 220 kV voimajohtojen ja suunnitteilla olevan 400 + 100 kV voimajohdon pohjoispuolella Seitenoikean sähköasemalle.

- SVE2: noin 10 km pituinen 400 kV voimajohtoa kulkee tuulivoima-alueen vaihtoehtoiselta sähköasemalta koilliseen uutta johtokäytävää pitkin noin 5 km matkalta, jonka jälkeen voimajohto kääntyy Kajaven olemassa olevan 110 kV voimajohdon rinnalle kohti etelää Seitenoikean sähköasemalle.

Samaan aikaan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen nähtävillä olon kanssa on vireillä osayleiskaavan luonnos. YVA-menettely ja kaavoitus toteutetaan samanaikaisesti, mutta erillisinä prosesseina.

Kainuun liitto on antanut lausunnon Isolehdon tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelmasta) 6.3.2024.

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Isolehdon tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus on selkeä kokonaisuus. Kainuun liiton lausunnossa hankkeen YVA-ohjelmasta esille tuotuja asioita on osin huomioitu nyt lausunnoilla olevassa YVA-selostuksessa.

Voimassa olevien maakuntakaavojen osalta Kainuun liitto pyytää korjaamaan aineistoihin, että Kainuussa on voimassa kuusi maakuntakaavaa. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on todettu virheellisesti, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 korvaa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaksi 2035 nimetyssä vaihemaakuntakaavassa on käsitelty seudullisesti merkittäviä tuulivoimaloiden alueita, muutostarpeita voimajohtojen maakuntakaavamerkintöihin, pohjavesialueita ja valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Maakuntakaavan hyväksymisen yhteydessä on kumottu tai muutettu erillisellä liitteellä esitetyiltä osin Kainuun maakuntakaavan 2020, Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2030 ja Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 kaavamerkinnät ja -määräykset. Edellä mainitut maakuntakaavat jäävät voimaan niiltä osin, kun tässä kaavassa ei ole osoitettu niihin muutoksia. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 ei ole vielä lainvoimainen.

Kainuun liitto pyytää tarkistamaan YVA-selostuksessa esitetyt maakuntakaavan tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaisesti. Lisäksi Kainuun liitto pyytää huomioimaan hankkeen jatkosuunnittelussa muut maakuntakaava-alueen yleiset suunnittelumääräykset mm. energian siirron osalta.

Kainuun liitto pyytää huomioimaan hankkeen jatkovalmistelussa ja täydentämään YVA-selostukseen Isolehdon hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevista voimassa olevien maakuntakaavojen

maakuntakaavamerkinnöistä mm. seuraavat: elinkeinoelämän kannalta erityisen tärkeä seututie tai pääkatu (st-e) ja kehittämisperiaatemerkinnöistä liikenteen yhteistyökäytävä (lk).

Kainuun liitto toteaa, että hankealue sijaitsee osittain Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetulla Isolehdon tv-32 tuulivoimaloiden alueella. Hankealue on laajempi kuin maakuntakaavassa osoitettu alue. Maakuntakaavaratkaisu on tarkentunut sen valmistelun kuluessa mm. asutukseen ja ekologisiin yhteyksiin kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioinnin perusteella, joihin on hyvä kiinnittää huomioita hankkeen jatkosuunnittelussa. Hankealue ulottuu maakuntakaavassa osoitetulle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle M, jota koskee suunnittelumääräys. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajausta täsmenyttyy siten kuntakaavassa tarkempien selvitysten ja voimalakohtaisten tarkastelujen perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu.

Isolehdon hankealueen ympäristössä on suunnitteilla seudullisesti ja paikallisesti merkittäviä tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia suunnitellun tuulivoimatuotannon ja sen sähkönsiirron osalta. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan muut lähialueelle toteutetut ja suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset sekä pyritään löytämään keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa.

Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoimarakentamiseen liittyvissä suunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä. Tarvittaessa on tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Jakelu Kainuun ELY-keskus

Tiedoksi Kainuun liitto kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Ristijärven kunta

yhteispalvelu@ristijarvi.fi

Aholantie 25

88400 Ristijärvi

Viite: Lausuntopyyntö 3.6.2025

LAUSUNTO RISTIJÄRVEN ISOLEHDON TUULIVOIMAHANKKEEN OSAYLEISKAAVAN LUONNOKSESTA

Ristijärven kunta pyytää Kainuun liiton lausuntoa Isolehdon tuulivoimahankkeen osayleiskaavan luonnoksesta. ABO Energy Suomi Oy suunnittelee Isolehdon alueelle tuulivoimapuistoa. Tuulivoimaosayleiskaava-alue sijaitsee lähimmillään Ristijärven kuntakeskuksesta 4–5 kilometriä pohjoiseen. Alue sijoittuu Puolangantien (seututie 888) ja Hyrynsalmentien (yhdystie 8890) väliselle alueelle. Alueen pinta-ala on noin 5 230 hehtaaria ja suunnittelualueen rajausta voidaan tarkentaa suunnittelutyön edetessä. Tuulivoimaosayleiskaava mahdollistaa enimmillään 27 tuulivoimalan ja niihin liittyvien huoltoteiden, maakaapeleiden ja sähköaseman rakentamisen. Samaan aikaan osayleiskaavan luonnoksen kanssa on myös hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus. YVA-menettely ja kaavoitus toteutetaan samanaikaisesti, mutta erillisinä prosesseina.

Lausunto osayleiskaavan luonnoksesta

Osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostus on selkeä kokonaisuus. Voimassa olevien maakuntakaavojen osalta Kainuun liitto pyytää korjaamaan aineistoihin, että Kainuussa on voimassa kuusi maakuntakaavaa. Kaavaselostuksessa on todettu virheellisesti, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 korvaa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaksi 2035 nimetyssä vaihemaakuntakaavassa on käsitelty seudullisesti merkittäviä tuulivoimaloiden alueita, muutostarpeita voimajohtojen maakuntakaavamerkintöihin, pohjavesialueita ja valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Maakuntakaavan hyväksymisen yhteydessä on kumottu tai muutettu erillisellä liitteellä esitetyiltä osin Kainuun maakuntakaavan 2020, Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2030 ja Kainuun vaihemaakuntakaavan 2030 kaavamerkinnät ja -määräykset. Edellä mainitut maakuntakaavat jäävät voimaan niiltä osin, kun tässä kaavassa ei ole osoitettu niihin muutoksia. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 ei ole vielä lainvoimainen.

Kainuun liitto pyytää lisäksi huomioimaan hankkeen jatkovalmistelussa Isolehdon suunnittelualueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevista voimassa olevien maakuntakaavojen maakuntakaavamerkinnöistä elinkeinoelämän kannalta erityisen tärkeän seututien tai pääkadun (st-e) ja kehittämisperiaatemerkinnöistä liikenteen yhteistyökäytävän (lk). Kainuun liitto pyytää tarkistamaan osayleiskaavan kaavaselostuksessa tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaisesti.

Kainuun liitto toteaa, että Isolehdon suunnittelualue sijaitsee osittain Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetulla Isolehdon tv-32 tuulivoimaloiden alueella. Suunnittelualue on laajempi kuin maakuntakaavassa osoitettu alue. Maakuntakaavaratkaisu on tarkentunut sen valmistelun kuluessa mm. asutukseen ja ekologisiin yhteyksiin kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioinnin perusteella, joihin on hyvä kiinnittää huomioita maakuntakaavan toteutuksessa osayleiskaavaa laadittaessa. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen raja-alueet täsmentyvät siten kuntakaavassa tarkempien selvitysten ja voimalakohtaisten tarkastelujen perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu.

Isolehdon hankealueen ympäristössä on suunnitteilla seudullisesti ja paikallisesti merkittäviä tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia suunnitellun tuulivoimatuotannon ja sen sähkönsiirron osalta. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan muut lähialueelle toteutetut ja suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset sekä pyritään löytämään keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi tarvittaessa yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa.

Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoimarakentamiseen liittyvissä suunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa osayleiskaavan luonnoksesta.

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
ympäristöasiatuntija

Jakelu Ristijärven kunta

Tiedoksi Kainuun liitto kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Kajaanin kaupunginhallitus
kajaani@kajaani.fi
PL 133
87101 Kajaani

Viite: Lausuntopyyntö 6.6.2025

Lausunto Otanmäki-Alussuo asemakaavan luonnoksesta

Kajaanin kaupunki pyytää Kainuun liitolta lausuntoa Otanmäki-Alussuon asemakaavan luonnoksesta. Asemakaavan suunnittelualue sijaitsee Kajaanin kaupungin länsiosassa, Otanmäen kupeessa. Kaavoitettava alue rajautuu pohjoisessa valtatie pohjoisreunaan, lännessä Otanmäen asemakaavoitettuun alueeseen, etelässä rautatiehen ja idässä Vuolijoen sähköasemaan. Kaavoitettavan alueen pinta-ala on noin 390 hehtaaria. Asemakaavan tarkoitus on mahdollistaa alueella monipuolinen teollisuus- tai tuotantotoiminta siten, että yhtenä käyttötarkoituksena voisi olla datakeskustoiminta. Suunnittelualueella on vireillä Otanmäki-Humpinsuon osayleiskaava. Kainuun liitto on antanut lausunnon Otanmäki-Humpinsuon osayleiskaavan luonnoksesta 29.4.2025.

Lausunto asemakaavaluonnos

Asemakaava ja sen kaavaselostus ovat selkeä kokonaisuus. Kaavaselostuksessa on huomioitu voimassa olevan maakuntaohjelman tavoitteet ja uuden maakuntaohjelman valmistelu. Maakuntakaavatilanne sekä suunnittelualueita koskevat maakuntakaavamääräykset ja -merkinnät on kuvattu pääasiassa riittävästi. Kainuun liitto pyytää huomioimaan kaava-aineistossa koko maakuntakaava-aluetta koskevat yleismääräykset mm. liikenneturvallisuuden, muinaisjäännösten ja muun arkeologisen kulttuuriperinnön sekä energiansiirron osalta.

Maakuntakaavassa 2020 on osoitettu merkinnällä t teollisuus ja varastoalueet, eli maakunnallisesti merkittävä Kajaanin Tihisenniemen teollisuusalue sekä seudullisesti merkittäviä, taajamarajausten ulkopuolella sijaitsevia teollisuus- tai varastotoimintojen alueita. Lisäksi maakuntakaavassa 2020 ja vaihemaakuntakaavassa 2030 on osoitettu t/kem merkinnällä teollisuus ja varastoalueet, joille saa sijoittaa merkittäviä, vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia. Teollisuutta on käsitelty myös maakuntakaavan keskusta- ja taajamatoimintojen alueiden yhteydessä. Otanmäki-Alussuon alue sijaitsee maakuntakaavan t ja t/kem alueiden ulkopuolella. Alueen maakuntakaavallisia tarpeita on mahdollista arvioida seuraavissa maakuntakaavaprosesseissa, joiden teemat ja aikataulu tarkentuvat myöhemmin.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa asemakaavan luonnoksesta.

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
ympäristöasiatuntija

Jakelu Kajaanin kaupunki kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Viite: lausuntopyyntönne 3.6.2025

Pohjois-Savon liitto
kirjaamo@pohjois-savo.fi
Sepänkatu 1
70100 KUOPIO

LAUSUNTO POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVAN 2040 3. VAIHEEN KAAVALUONNOKSESTA JA VALMISTELUAINEISTOSTA

Pohjois-Savon liitto on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta ja valmisteluaineistosta.

Pohjois-Savon maakuntahallitus on kokouksessaan 26.5.2024 (56 §) hyväksynyt maakuntakaavan luonnoksen asetettavaksi nähtäville. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos ja valmisteluaineisto ovat alueidenkäyttölain 62 §:n ja maankäyttö ja rakennusasetuksen 30 §:n mukaisesti nähtävillä 4.6.-4.7.2025.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia. Vaihemaakuntakaavan kaavaratkaisuilla pyritään edistämään maakunnan energiantuotantoa ja selvittämään seudullisesti merkittävän kaupan sijoittumista maakuntakeskuksen alueelle.

Kaavaluonnos ja valmisteluaineisto

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään tärkeitä ja ajankohtaisia teemoja. Vaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksessa ei ole osoitettu Kainuun ja Pohjois-Savon maakuntien rajalle ylttäviä maakuntakaavamerkintöjä.

Vaihemaakuntakaavan selkeä kaavaluonnos sekä laaja valmisteluaineisto antavat hyvät lähtökohdat maakuntakaavan jatkovalmistelulle.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta ja valmisteluaineistosta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Martti Juntunen, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Pohjois-Savon liitto, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto

Kauppakatu 1

87100 Kajaani

040 722 0900

<https://kainuunliitto.fi>

2496992-4

Viite: lausuntopyyntöne 23.5.2025,
KAIELY/35/2025

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi
PL 115
87101 KAJAANI

LAUSUNTO YVA-MENETTELYN SOVELTAMISESTA SAVON RADAN KEHITTÄMISSUUNNITELMAN LAATIMISEN YHTEYDESSÄ RATAVÄLILLÄ IISALMI-KONTIOMÄKI

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Väyläviraston Iisalmi-Kontiomäki rataosan kehittämistoimien mahdollisista merkittävistä ympäristövaikutuksista, ja siitä tulisiko hankkeeseen niiden perusteella soveltaa YVA-menettelyä.

Ympäristöministeriö on 26.5.2025 määrännyt päätöksellään Kainuun ELY-keskuksen toimimaan hankkeen yhteysviranomaisena. ELY-keskuksen päätöksellä YVA-menettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa hankkeeseen, mikäli hanke tai sen muutos todennäköisesti aiheuttavat YVA-lain (252/2017) liitteen 1 hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki § 3.2). Päätöstä tehtäessä otetaan huomioon hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne YVA-lain liitteessä 2 esitetyn mukaisesti. YVA-lain 13 §:n mukaisesti ennen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista koskevan päätöksen tekemistä, on arviointimenettelyn tarpeesta kuultava asianomaisia viranomaisia.

Väylävirasto suunnittelee Savonradan kehittämistoimia ratavälille Iisalmi-Kontiomäki tavoitteenaan parantaa raideliikenteen liikennöitävyyttä ja turvallisuutta sekä lisätä ratakapasiteettia.

Hankealue sijoittuu Pohjois-Savoon ja Kainuuseen, Iisalmen, Vieremän ja Kajaanin kuntiin. Suunnittelu kohdistuu rataosuudelle Iisalmi-Kontiomäki, joka on 108 kilometriä pitkä sähköistetty, yksiraiteinen päärata. Suurin sallittu nopeus henkilöliikenteelle on 140 km/h ja akselipaino 225 kN. Nykyisellään rataosan suurin ongelma on pitkät kohtaamispaikkavälit ja linjasuojastuksen puute, mikä asettaa rajoituksia ratakapasiteetille ja aiheuttaa suuria kerrannaisvaikutuksia esimerkiksi häiriötilanteissa. Erityisesti Iisalmen ja Sukevan välinen 38 kilometrin etäisyys asettaa rajoitteita aikataulusuunnittelulle, liikennöinnille ja kunnossapitorakojen löytymiselle.

Traficommin vuonna 2022 laatiman valtakunnallisen liikenne-ennusteen mukaan rataosan tavaraliikenteen ennustetaan kasvavan kumpaankin suuntaan.

Rataosuudelle suunnitellaan kolmea uutta kohtaustaikaa, jotka sijoittuisivat Kauppilanmäelle, Rasimäelle sekä Kuluntalahteen. Uusilla kohtaustaikoilla mahdollistetaan rataosalle parempi läpäisykyky ja liikenteen sujuvuus sekä turvataan tavaraliikenteen toimintaedellytykset liikenteen kasvaessa ennustetusti.

Lausuntopyynnön liitteenä on Väyläviraston laatima raportti, jonka tarkoituksena on selvittää hankkeen mahdollisia vaikutuksia YVA-menettelyn tarpeen arvioimiseksi. Raportti sisältää tiedot kolmen uuden kohtaustaikan toteuttamisesta, todennäköisistä vaikutusalueista sekä hankkeen keskeisistä vaikutuksista.

YVA-menettelyn soveltaminen Savon radan kehittämistoimenpiteiden suunnittelussa

Väylävirasto on laatinut tarve- ja toimenpideselvityksen sekä hankearvioinnin Iisalmi-Kontiomäki rataosuuden toiminnallisuuden parantamiseksi. Selvitysten perusteella toteutettaviksi toimenpiteiksi on valittu Kauppilanmäen, Rasimäen ja Kuluntalahden uudet, noin 1 km mittaiset kohtaustaikat. Rasimäen ja Kuluntalahden uudet kohtaustaikat (kokonaispituus molemmilla noin 1,4 km) sijaitsevat Kainuun maakunnan alueella.

Kainuun voimassa olevassa, maakuntavaltuuston 16.12.2019 hyväksymässä vaihemaakuntakaavassa 2030 on osoitettu Kuopio - Iisalmi (maakuntaraja) - Kajaani - Kontiomäki ratayhteys merkittävästi parannettavana pääratana, sen nykyiset liikennepaikat ja uudet liikennepaikat Kajaanin Rasimäkeen ja Kuluntalahteen. Maakuntakaavan kaavaselostuksessa todetaan, että rataosan välityskyky on puutteellinen johtuen pitkistä liikennepaikkaväleistä. Kuopio-Iisalmi-Kajaani-Kontiomäki ratayhteyden kehittämistoimenpiteet liittyvät radan välityskyvyn lisäämiseen ja häiriöherkkyyden vähentämiseen rakentamalla uusia liikennepaikkoja.

Rautatien suunnittelusta säädetään ratalain (110/2007) 2. luvussa. Kainuun liiton näkemyksen mukaan Savon radan kehittämistoimenpiteillä Iisalmi-Kontiomäki rataosuudella ei ole YVA-lain hankeluettelon hankkeisiin verrattavissa olevia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Hankkeen ympäristövaikutukset tulevat tunnistetuiksi radan kehittämissuunnittelun yhteydessä. Kainuun liitto toteaa, että YVA-menettelyn soveltamiseen kyseessä olevassa suunnitteluhankkeessa ei ole tarvetta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Martti Juntunen, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Kainuun ELY-keskus, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Viite: lausuntopyyntöne 23.5.2025

Kajaani kaupunki
Kirjaamo
kajaani@kajaani.fi
PL 133
87101 KAJAANI

LAUSUNTO KAJAANIN KAUPUNGIN KIVIKANKAAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAVALUONNOKSESTA

Kajaanin kaupunki on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Kivikankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta. Osayleiskaava on tullut vireille Kajaanin kaupunginhallituksen päätöksellä 18.5.2021 § 91 ja siitä on kuulutettu 26.5.2021.

ABO Energy Suomi Oy suunnittelee yhteistyössä Metsähallituksen kanssa enintään 33 tuulivoimavoimalasta koostuvan tuulivoimapuiston rakentamista Kajaanin kaupunkiin Murtomäen ja Lehtovaaran eteläpuolelle, noin 20 km Kajaanin keskustasta etelään ja noin 4 kilometrin etäisyydelle Sonkajärven kunnanrajasta. Kaava-alueen pinta-ala on noin 52,6 km².

Kivikankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan laadinnan tavoitteena on mahdollistaa tuulivoimapuiston sijoittuminen alueelle ja mahdollistaa korkeintaan 33 voimalan toteuttaminen suunnittelualueelle. Kunkin tuulivoimalan yksikköteho on enintään 10 MW ja tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus enimmillään 300 metriä. Osayleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 77 a §:n mukaisena kaavana siten, että rakentamisluvat voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella.

Hankkeeseen liittyen on toteutettu YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten menettely. Kainuun ELY-keskus on yhteysviranomaisena antanut perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista 14.10.2022. Yhteysviranomaisen perustellun päätelmän jälkeen kaavan suunnittelualuetta on pienennetty koskemaan vain osaa alkuperäisestä suunnittelualueesta siten, että Kivikankaan kaavaluonnoksessa 2025 voimaloiden enimmäismäärä on 33 tuulivoimalaa. Alkuperäisestä kokonaisuudesta erikseen suunniteltavaksi alueeksi on eriytetty lounaaseen sijoittuva Kukkokangas ja itäpuolelle Kivikangas II. Kaava-alueen rajausta on tarkennettu YVA-menettelyn

yhteydessä laadittujen selvitysten, mallinnusten ja vaikutusten arvioinnin perusteella niin, että rajauksessa huomioidaan mm. Kajaanin kaupungin tuulivoimahankkeissa yleisesti käytetty 40 dB:n mallinnettu melualue voimaloista ja Kajaanin kaupungin tuulivoimaohjelman 2035 periaatteet ja kriteerit suojaetäisyyksille.

Kaavoitettava alue käsittää tuulivoimapuiston alueen, eikä osayleiskaava-alueen ulkopuolista sähkönsiirtoreittiä kaavoiteta. Sähkönsiirto kuuluu tuulivoimapuiston hankekokonaisuuteen ja sisältyy hankkeen erilliseen YVA-menettelyyn, josta yhteysviranomaisen Kainuun ELY-keskus on antanut perustellun päätelmän 14.10.2022. Kaava-alueen ulkopuolisen uuden sähkönsiirtoyhteyden nykytilaa ja vaikutuksia on tarkasteltu osayleiskaavan kaavaselostuksessa. Tuulivoimapuisto on tarkoitus liittää sähköverkkoon Fingridin Vuolijoen sähköaseman läheisyyteen rakennettavaan uuteen Höyttikankaan sähköasemaan uudella 400 kV voimajohdolla, joka on suunniteltu sijoittuvaksi Fingridin Vuolijoki - Tihisenniemi B ja Terrafamen Vuolijoki - Talvivaara 110 kV voimajohtojen rinnalle.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (132/1999 AKL, 32 §). Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alue ja sen rajausta täsmentyvät kuntakaavassa tarkempien selvitysten ja voimalakohtaisten tarkastelujen perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tämä edellyttää sitä, että poikkeaminen maakuntakaavasta on perusteltu riittäväillä selvityksillä. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavan täsmentyminen, hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta tai maakuntakaavan vastaisuus tulevat arvioitavaksi yleiskaavoituksen yhteydessä, jolloin tiedetään, mitä aluekokonaisuutta yleiskaavoitus koskee.

Osayleiskaavaluonnos

Kivikankaan osayleiskaavaluonnos valmisteluaineistoinen on selkeä ja havainnollinen kokonaisuus. Tuulivoimahankkeessa on laadittu erilaisia selvityksiä vuodesta 2019 alkaen YVA-menettelyä varten ja sen yhteydessä sekä päivitetty laadittuja selvityksiä osana kaavaluonnoksen valmistelua.

Osayleiskaavan kaavaselostuksen kohdassa 5.3.1 on käsitelty voimassa olevaa maakuntakaavatilannetta ja todettu Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset.

Tarkennuksena tähän asiakohtaan (kuvateksti 5-4, sivu 40) todetaan, että Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta on luonteeltaan epävirallinen, eikä se kuulu maakuntavaltuustossa hyväksyttäviin maakuntakaava-asiakirjoihin.

Kainuun liitto pyytää tarkistamaan osayleiskaavan kaavaselostuksessa tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaiseksi.

Täydennyksenä pyydetään lisäämään kaavaselostukseen (sivu 45 alkaen) voimassa olevassa Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 koko maakuntakaava-alueelle annettu maa-ainesten ottotoimintaa koskeva yleinen suunnittelumääräys: "Maa- ja kalliokiviainesten otto tulee sovittaa alueen luonto-, kulttuuri- ja ympäristöarvoihin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava maa-ainesten ottamisen tarkoituksenmukaisesta etenemisestä ja alueelle soveltuvasta maisemoinnista sekä jälkikäytöstä sekä otettava huomioon toiminnan liikenteelliset vaikutukset ja vaikutukset lähiasutukseen."

Maakuntakaava-alueelle annettuja liikenneturvallisuutta sekä muinaisjäännöksiä ja muuta arkeologista kulttuuriperintöä koskeviin yleisiin suunnittelumääräyksiin liittyviä näkökohtia on käsitelty riittävällä tavalla kaavaselostuksessa.

Kaavaselostuksen kohdassa 8.3 käsitellään vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja kaavoitukseen. Kaavoitusta käsittelevässä asiakohdassa todetaan, että "Kivikangas I hankkeen mukainen voimalasijoittelu noudattaa voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 tuulivoimaloiden alueen tv-7 mukaista rajausta maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden. Kivikankaan tuulivoimapuiston alueelle käynnistetty osayleiskaavoitus noudattaa ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevan oppaan (4/2016) periaatetta siitä, että maakuntakaavassa osoitetun tuulivoima-alueen rajausta täsmennetään kuntakaavassa tarkempien selvitysten perusteella." Asiakohdassa todetaan lisäksi muun muassa, että "Tuulivoimapuisto ja suunniteltu sähkönsiirtoreitti ovat toteutettavissa ilman, että voimassa olevien maakuntakaavojen toteutukselle ja tavoitteille aiheutuisi ristiriitaa." Tarkennuksena edellä mainittuun todetaan, että Kivikangas I voimalasijoittelu noudattaa voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2030 tuulivoimaloiden alueen tv-7 (Maaselänkangas) mukaista rajausta.

Kainuun liitto esittää, että Kivikankaan osayleiskaavan jatkovalmistelussa selvitetään ja tuodaan kaava-asiakirjoissa esille kaavaluonnoksessa esitettyä yksityiskohtaisemmin Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 osa-aluemerkinnällä osoitetun tuulivoimaloiden alueen tv-7 täsmentyminen kuntakaavassa (tv-7 alueen ulkopuolella sijaitsevien voimaloiden lukumäärä ja niiden etäisyys tarkoituksenmukaisella tarkkuudella tv-alueen rajasta).

Kaavaselostuksen sivuilla 199–200 on käsitelty kaavan suhdetta maakuntakaavaan. Tarkennuksena myös tähän asiakohtaan todetaan, että Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta on luonteeltaan epävirallinen, eikä se kuulu maakuntavaltuustossa hyväksyttäviin maakuntakaava-asiakirjoihin. Asiakohdassa mainitaan myös Kainuun tuulivoimamaakunta-kaavan 2035 kaavaluonnos. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 on hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 12.12.2023.

Kivikankaan suunnittelualueen ympäristössä on suunnitteilla seudullisesti ja paikallisesti merkittäviä tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia suunnitellun tuulivoimatuotannon ja sen sähkönsiirron osalta. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan muut lähialueelle suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset sekä pyritään löytämään keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi tarvittaessa yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa.

Kainuun liitto toteaa, että Kivikankaan osayleiskaavan aluetta ei ole Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavoituksessa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää kyseessä olevan kaavan mukaisen tuulivoimarakentamisen.

Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoimarakentamiseen liittyvissä suunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa osayleiskaavaluonnokseen.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Martti Juntunen, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Kajaanin kaupunki, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Viite: lausuntopyyntönnne 23.5.2025

Kajaani kaupunki
Kirjaamo
kajaani@kajaani.fi
PL 133
87101 KAJAANI

LAUSUNTO KAJAANIN KAUPUNGIN LUOLAKANKAAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAVAEHDOTUKSESTA

Kajaanin kaupunki on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Luolakankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta.

Pohjan Voima Oy:n omistama tytäryhtiö Luolakankaan Tuulipuisto Oy suunnittelee enintään 7 voimalan tuulivoimapuiston rakentamista 4,5 km Otanmäen taajamasta lounaaseen. Kunkin tuulivoimalan yksikköteho on noin 6–14 MW ja tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus enimmillään 300 metriä. Kaava-alueen pinta-ala on noin 18 km². Osayleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 77 a §:n mukaisena kaavana siten, että rakentamisluvat voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella.

Tuulivoimapuisto liitetään sähköverkkoon rakentamalla tuulivoimapuistoon sähköasema ja tuulivoimapuisto liitetään sähköverkkoon joko ensisijaisesti liittymällä olemassa olevaan, hankealueen halkaisevaan voimajohtoon tai rakentamalla uusi 110 kV voimajohto Vuolijoen sähköasemalle.

Luolakankaan tuulivoimapuiston aluetta ei ole osoitettu Kainuun voimassa olevissa maakuntakaavoissa tuulivoimaloiden alueeksi. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Luolakankaan tuulivoimahankkeen koko on alle 10 voimalaa, eikä hanke ole merkitykseltään seudullisen kokoluokan hanke. Seudullisesti merkittävän rajan alittavia tuulivoimaloiden alueita on mahdollista tutkia kuntakaavoituksella. Tuulivoimarakentamisen suunnittelussa tulee ottaa huomioon Kainuun maakuntakaavoituksessa osoitetut kaavamerkinnot ja -määräykset, tuulivoimamaakuntakaavassa annetut tuulivoimarakentamista ja

energian siirtoa koskevat yleiset suunnittelumääräykset ja tuulivoimamaakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille annetut suunnittelumääräykset.

Osayleiskaavaehdotus

Kainuun liiton antama lausunto Luolakankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta 26.8.2024 on otettu huomioon osayleiskaavan kaavaehdotuksessa.

Luolakankaan tuulivoimahankkeen aluetta ei ole varattu Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavoituksessa sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Luolakankaan alue sijoittuu voimassa olevan Kainuun maakuntakaavan 2020 aluevarausmerkinnällä osoitetulle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle annetun suunnittelumääräyksen mukaan alueita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten luontais- tai muuhun elinkeinotoimintaan, turvetuotantoon, maa- ja kiviainesten ottoon, haja-asutusluonteiseen pysyvään ja loma-asumiseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn. Suunnittelumääräyksen mukaan maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta.

Osayleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksessa on todettu maakuntakaavoitustilanne ja esitetty tarpeellisin osin maakuntakaava-aluetta koskevat voimassa olevien maakuntakaavojen yleiset suunnittelumääräykset sekä käsitelty mm. yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja osayleiskaavan suhde voimassa olevaan maakuntakaavoitukseen ja osayleiskaavan vaikutus maakuntakaavojen toteutumiseen.

Kaavaselostuksen sivulla 54 oleva tuulivoimarakentamista koskeva yleinen suunnittelumääräys pyydetään tarkistamaan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaiseksi. Asiakohtaan pyydetään lisäämään muinaisjäännöksiä ja muuta arkeologista kulttuuriperintöä koskeva yleinen suunnittelumääräys (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030).

Tuulivoimahankkeen ympäristössä on suunnitteilla seudullisesti merkittäviä tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia suunnitellun tuulivoimatuotannon ja sen sähkönsiirron osalta. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimarakentamisen suunnittelussa huomioidaan muut lähialueelle toteutetut ja suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset sekä pyritään löytämään keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi tarvittaessa yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa.

Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoimarakentamiseen liittyvissä suunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Luolakankaan tuulivoimahankkeen osayleiskaavoituksessa on otettu Kainuun voimassa oleva maakuntakaavoitus huomioon. Osayleiskaavan kaavaratkaisut eivät vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista, ja kaavaratkaisut eivät ole ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa osayleiskaavan kaavaehdotuksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Martti Juntunen, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Kajaanin kaupunki, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4

Viite: lausuntopyyntöne 23.5.2025

Puolangan kunta
kunta@puolanka.fi
Maaherrankatu 7
89200 PUOLANKA

LAUSUNTO PUOLANGAN KUNNAN HIETAVAARAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVAN JA KOTILAN OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN VALMISTELUVAIHEEN AINEISTOSTA SEKÄ HIETAVAARAN TUULIVOIMAPUISTON YVA- SELOSTUKSESTA

Puolangan kunta on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Hietavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavan ja Kotilan osayleiskaavan muutoksen valmisteluvaiheen aineistosta sekä Hietavaaran tuulivoimapuiston YVA-selostuksesta. Osayleiskaava on tullut vireille 23.6.2021.

Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja niiden yksikköteho on arviolta 6–10 MW. Hietavaaran tuulivoimapuisto kattaa enimmillään noin 1800 hehtaarin laajuisen alan. Tuulivoimapuisto koostuu tuulivoimalaitoksista nostoalueineen, perustuksineen, sähköasemasta ja muuntamoista sekä voimaloita yhdistävistä maakaapeleista ja huoltoteistä. Suunnittelu- / hankealue sijaitsee noin 26 km (VE1, VE2 ja VEA) ja 31 km (VEB) Puolangan keskuksesta kaakkoon. Suunnittelu- / hankealue rajautuu Ristijärven ja Paltamon kuntiin.

Hankealueella tuotetun sähkönsiirron kolme tarkasteltavaa vaihtoehtoa ovat SVE 1: 400 kV:n voimajohto Seitenoikean sähköasemalle; vaihtoehtoina SVE 1A reitti, joka kulkee Fingridin nykyisen 220 kV voimajohdon (Nuojuu-Seitenoikea) pohjoispuolella tai SVE 1B reitti, joka kulkee saman voimajohdon eteläpuolella. Uuden voimajohdon pituus on noin 29 km. Sähkönsiirron vaihtoehto SVE 2 on 400 kV:n voimajohto Fingridin alustavasti suunnitteilla olevalle sähköasemalle Turkkiselän läheisyyteen. Reitti kulkee hankealueen eteläosasta länteen, Fingridin nykyisen 220 kV voimajohdon (Nuojuu-Seitenoikea) pohjoispuolella. Uuden voimajohdon pituus on noin 21 km. Sähkönsiirtoa varten hankealueelle rakennetaan uusi sähköasema, jonka paikka tarkentuu suunnittelun edetessä.

Hietavaaran tuulivoimaosayleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jota voidaan käyttää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueilla (tv-1-alueilla). Kotilan osayleiskaavaa muutetaan niiltä osin, kun se sijaitsee päällekkäin Hietavaaran tuulivoimayleiskaavan kanssa. Hietavaaran tuulivoimayleiskaava astuu uudempana kaavana voimaan saatuaan lainvoiman ja vastaavasti Kotilan osayleiskaava kumoutuu päällekkäiseltä osin.

Hankkeessa sovelletaan YVA-lain (252/2017) mukaista menettelyä. Menettelytapana käytetään alueidenkäyttölain sekä YVA-lain mukaista kaavan ja YVA:n yhteismenettelyä (AKL 9 §, YVAL 5 §, YVAL 22 §), jolloin hankkeen ympäristövaikutusten arviointi toteutetaan kaavamenettelyn yhteydessä.

Hietavaaran tuulivoimahankkeen YVA-menettelyssä on tarkasteltu tuulivoimaloiden sijoittelun osalta kahta vaihtoehtoa (VE1, 18 voimalaa ja VE2, 13 voimalaa) sekä hankkeen toteuttamatta jättämistä (VE0). Kaavan valmisteluvaiheessa nähtäville asetetaan kaksi vaihtoehtoista kaavaluonnoskarttaa (VEA ja VEB), jotka pohjautuvat molemmat YVA:n vaihtoehtoon VE1. Kaavaluonnosvaihtoehdoilla on yhteinen selostus. VEA-vaihtoehdossa (18 voimalaa) on mukana lähes koko YVA:n hankealue, kun taas VEB-vaihtoehdossa (10 voimalaa) on vain hankealueen eteläosa.

YVA-menettelyssä yhteysviranomaisena toimiva Kainuun ELY-keskus antaa perustellun päätelmän hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta kahden kuukauden kuluessa lausunnon antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä. Perusteltu päätelmä annetaan tiedoksi julkisella kuuluttamisella ja se on nähtävillä ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ymparisto.fi/hietavaaratuulivoimapuistoYVA.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (132/1999 AKL, 32 §).

Hietavaaran osayleiskaavan ja Kotilan osayleiskaavan muutoksen valmisteluvaiheen aineisto

Kainuun liitto toteaa, että osayleiskaavan valmisteluvaiheen kaavaselostuksen kohdassa 5.3 Alueelliset tavoitteet mainittu Kainuun ilmastostrategia (valmistunut 2011) on osittain vanhentunut. Kainuun liitto pyytää huomioimaan ja tarpeellisin osin korjaamaan kaavaselostusta, että Kainuun ilmastostrategian 2020 ja Ilmasto- ja ympäristövastuullinen Kainuu 2040 -hankkeen tulokset on huomioitu ja sisällytetty tarpeellisilta osin 21.12.2021 hyväksyttyyn voimassa olevaan Kainuu-ohjelmaan. Kainuu-ohjelman päivitystyö seuraavalle kaudelle on käynnistetty keväällä 2024 ja tavoitteena on, että maakuntasuunnitelma 2045 ja maakuntaohjelma 2026–2029 tulevat voimaan 1.1.2026.

Osayleiskaavan valmisteluvaiheen kaavaselostuksen kohdassa 8.3.3 on käsitelty voimassa olevaa maakuntakaavatilannetta ja todettu tuulivoimahankkeen alueella ja sen läheisyydessä sijaitsevat Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset sekä käsitelty yleiskaavan suhdetta maakuntakaavaan.

Kainuun liitto pyytää osayleiskaavan valmistelussa ja kaava-asiakirjoissa huomioimaan voimassa olevissa Kainuun maakuntakaavoissa maakuntakaava-alueelle annetut yleiset suunnittelumääräykset, ja erityisesti näistä liikenneturvallisuutta, maa-ainesten ottotoimintaa, muinaisjäännöksiä ja muuta kulttuuriperintöä, tuulivoimaloiden rakentamista ja energian siirtoa koskevat suunnittelumääräykset.

Kainuun liitto pyytää tarkistamaan osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ja valmisteluvaiheen kaavaselostuksessa esitetyt tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaiseksi.

Osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman sivulla 11 ja valmisteluvaiheen kaavaselostuksen sivuilla 44–45 esitetyistä maakuntakaavamerkinnoista ja -määräyksistä pyydetään tarkistamaan pohjavesialueita ja pääsähköjohtoja koskevat kaavamerkinnot ja -määräykset Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaiseksi.

Osayleiskaavan valmisteluvaiheen kaavaselostuksen kohdassa 8.17 on käsitelty yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Hietavaaran tuulivoimahankkeen ympäristössä on suunnitteilla seudullisesti ja paikallisesti merkittäviä tuulivoimahankkeita, joilla voi olla yhteisvaikutuksia (esimerkiksi melu) suunnitellun tuulivoimatuotannon ja sen sähkönsiirron osalta. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan muut lähialueelle suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja niiden yhteisvaikutukset sekä pyritään löytämään keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi tarvittaessa yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on käsitelty muutostarpeita vähintään seudullisesti merkittäviin tuulivoimaloiden alueisiin, voimajohtojen maakuntakaavamerkintöihin, pohjavesialueisiin ja valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Maakuntavaltuusto on kokouksessaan 12.12.2023 hyväksynyt Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 ja siihen liittyvän kaavaselostuksen liitteineen sekä kumonnut voimassa olevien maakuntakaavojen maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset siltä osin kuin tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetaan niihin muutoksia. Maakuntahallitus on 12.02.2024 (§ 26) päättänyt määrätä maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla tuulivoimamaakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Kainuun liitto on kuuluttanut maakuntakaavan voimaan tulosta 6.3.2024. Tuulivoimamaakuntakaava 2035 ei ole vielä lainvoimainen.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2030 tarkistamisen lähtökohtana on ollut Kainuun voimassa oleva tuulivoimamaakuntakaava 2030 ja sen ajantasaistaminen seudullisesti merkittävän tuulivoimarakentamista koskevan ohjaamisen osalta. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 on valmisteltu siten, että se mahdollistaa seudullisesti merkittävän kokoluokan tuulivoimatuotannon toteuttamis- ja toimintaedellytykset Kainuussa minimoiden haitalliset vaikutukset ja yhteensovittaen nämä tarpeet muiden maankäytön tarpeiden kanssa. Tuulivoimamaakuntakaavan 2035 kaavaratkaisu perustuu tuulivoimaloiden alueiden soveltuvuuden arviointiin, eri osapuolten esittämiin tavoitteisiin ja maankäyttötarpeisiin, selvityksiin sekä saatuihin lausuntoihin ja kommentteihin. Maakuntakaavoituksen ja yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä tehty vaikutusten arviointi on vaikuttanut tuulivoimaloiden alueiden sijoittumiseen ja rajauksiin.

Kainuun maakuntakaavoituksessa tuulivoimarakentaminen on sijoitettu ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteita noudattaen. Muiden periaatteiden ja perusteiden ohella maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet on pyritty sijoittamaan riittävän etäälle pysyvästä asutuksesta ja vapaa-ajan asutuksesta. Kielteisten yhteisvaikutusten välttämiseksi tuulivoimaloiden alueen sekä pysyvän asutuksen ja vapaa-ajan asutuksen väliin on jätetty yksittäistä rakennusta pidempi etäisyys, mikäli asutus sijoittuu useamman tuulivoimaloiden alueiden väliin.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on osoitettu tuulivoimaloiden alueeksi tv-29 Varsavaara laajennus. Alue sijaitsee voimassa olevassa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 osoitetun tuulivoimaloiden alueen tv-9 Varsavaara eteläpuolella rajoittuen osaksi siihen. Hietavaaran tuulivoima-osayleiskaavan valmisteluaineistossa tarkastellaan kaavaluonnoksina kahta vaihtoehtoa VEA (18 tuulivoimalaa) ja VEB (10 tuulivoimalaa), joista vaihtoehdon VEA mukaisen kaava-alueen pohjoisosaa (8 tuulivoimalaa) ei ole osoitettu Kainuun maakuntakaavoituksessa seudullisesti merkittäväksi tuulivoimaloiden alueeksi. Kainuun liitto toteaa, että vaihtoehdon VEB mukainen osayleiskaavan kaavaluonnoksen alue sijoittuu osin tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle tv-9 Varsavaara. Kainuun liitto toteaa, että tässä tapauksessa kyseessä on kuntakaavassa tarkempien selvitysten ja voimalakohtaisten tarkastelujen perusteella tapahtuva täsmentyminen. VEB mukainen osayleiskaavan kaavaratkaisu ei vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista, ja kaavaratkaisu ei ole ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa.

Kainuun liitto esittää, että Hietavaaran osayleiskaavan jatkovalmistelussa selvitetään ja tuodaan kaava-asiakirjoissa esille kaavan valmisteluvaiheessa esitettyä yksityiskohtaisemmin Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 osa-aluemerkinnällä osoitetun tuulivoimaloiden alueen tv-9 Varsavaara ulkopuolelle selkeästi sijoittuvien voimaloiden (VEA, pohjoisosan 8

tuulivoimalaa) etäisyys tarkoituksenmukaisella tarkkuudella maakuntakaavan tv-alueen rajasta.

Osayleiskaavan valmisteluvaiheen kaavaselostuksen kohdassa Yleiskaavan suhde maakuntakaavaan todetaan, että ”Maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimala-alueen ulkopuolelle hankealueen pohjoisosaan suunnitellut voimalat eivät muodosta seudullisesti merkittävää kokonaisuutta”. Kainuun liitto toteaa, että alle 10 tuulivoimalan voimalan muodostama kokonaisuus voi muodostaa lähellä sijaitsevien muiden tuulivoimaloiden alueiden kanssa seudullisesti merkittävän kokonaisuuden, joka edellyttää maakuntakaavallista tarkastelua. Arvioitaessa muodostaako alle 10 voimalan kokonaisuus lähellä sijaitsevien muiden tuulivoimaloiden kanssa seudullisesti merkittävää kokonaisuutta tulee ottaa huomioon maakuntakaavan tavoitteet ja keskeiset periaatteet.

Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset periaatteet ja tavoitteet eivät vaarannu. Tämä edellyttää sitä, että poikkeaminen maakuntakaavasta on perusteltu riittäväillä selvityksillä. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Kainuun liitto esittää osayleiskaavan jatkovalmistelussa ottamaan selkeästi kantaa siihen, onko Hietavaaran osayleiskaavan kaavaratkaisussa kyse kokonaisuutena maakuntakaavan täsmentymisestä, maakuntakaavasta poikkeamisesta vaiko maakuntakaavan vastaisesta ratkaisusta perusteluineen.

Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavoituksessa on osoitettu tuulivoimaloiden alueita Hietavaaran tuulivoimaosayleiskaava-alueen ympäristöön. Kainuun liitto esittää, että osayleiskaavan jatkovalmistelussa tarkastellaan ja kaava-asiakirjoissa tuodaan selkeästi esille osayleiskaavaratkaisun suhde voimassa olevaan maakuntakaavoitukseen ja osayleiskaavan vaikutus maakuntakaavojen toteutumiseen (esimerkiksi

tuulivoimaloiden alue tv-29 Varsavaara laajennus). Maankäyttö- ja rakennuslain 32 § mukaisesti viranomaisen on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoimarakentamiseen liittyvissä suunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa Hietavaaran osayleiskaavan ja Kotilan osayleiskaavan muutoksen valmisteluvaiheen aineistosta.

Hietavaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostus

Hietavaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostus on selkeä ja havainnollinen kokonaisuus.

YVA-selostuksen sivun 8 kaavoitusta koskevaa osaa pyydetään korjaamaan seuraavasti: Kainuussa on voimassa kuusi maakuntakaavaa. Kainuun maakuntahallitus on 12.02.2024 (§ 26) päättänyt määrätä maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla tuulivoimamaakuntakaavan 2035:n tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

YVA-selostuksessa pyydetään tarpeellisin osin ottamaan huomioon edellä mainitut osayleiskaavan valmisteluvaiheen aineistoon Kainuun liiton kohdistamat tarkistus- ja muutospyyntö.

YVA-selostuksen ekologisten yhteyksien tarkasteluun voi tuoda lisäarvoa ja tietoa Kainuun liiton julkaisu B:11 (2016) ”Ekologiset yhteydet, luontomatkailu ja hiljaiset alueet Kainuun aluekehityksessä ja maakuntakaavoituksessa, ELMA-hankkeen loppuraportti”. Raportissa on tietoa mm. maakunnan viherrakenteen kytkeytyneisyydestä. Raportti on saatavissa Kainuun liiton verkkosivuilta. Ekologisiin yhteyksiin voi kohdistua vaikutuksia tuulivoimahankkeen rakentamisen ja toiminnan aikana, toiminnan päättymisen jälkeen sekä yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa Hietavaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus, suunnittelujohtaja

Martti Juntunen, maankäyttöasiantuntija

Jakelu Puolangan kunta, kirjaamo

Tiedoksi Kainuun liitto, kirjaamo

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
040 722 0900
<https://kainuunliitto.fi>
2496992-4